

Position paper

Modernisering van de Wet op de lijkbezorging

April 2019

Op 12 november 2018 is door mevrouw Den Boer van D66 een initiatiefnota voor een moderne Uitvaartwet gepresenteerd aan de Tweede Kamer. Het doel is om de Wet op de lijkbezorging mee te laten ontwikkelen met de ontwikkelingen in de maatschappij. Door meer aandacht te geven aan de uiteenlopende persoonlijke wensen op het gebied van uitvaartverzorging. De Wet op de lijkbezorging is van grote maatschappelijke en persoonlijke betekenis. De Minister van Binnenlandse Zaken heeft in haar brief van 17 januari 2019 aangegeven uitvoering te willen geven aan een aantal voorstellen van mevrouw Den Boer. Monuta is uitgenodigd om deel te nemen aan een Rondetafelgesprek over de nieuwe Uitvaartwet. Deze position paper gaat in op de standpunten van Monuta over de modernisering van de Wet op de lijkbezorging.

Algemeen standpunt Monuta

Juist het omgaan met de dood heeft de laatste jaren grote ontwikkelingen doorgemaakt. Wij juichen de aandacht hiervoor vanuit de overheid dan ook toe. Met meer dan 95 jaar ervaring in uitvaartverzorging weten we als geen ander hoe belangrijk het is dat nabestaanden voldoende vrijheid hebben om de uitvaart en alles wat daarmee gepaard gaat vorm te geven overeenkomstig hun eigen wensen en die van de overledene. Als organisatie zijn wij betrokken in de complete reis die bij een uitvaart komt kijken; het vormgeven van de uitvaart, laatste verzorging, begraven en cremieren. Vanuit die ervaring benadrukken wij dat óók de Wet op de lijkbezorging goede rouwverwerking mogelijk moet maken en zeker niet mag hinderen. Bij de totstandkoming van de nieuwe Uitvaartwet vinden wij derhalve drie zaken van groot belang.

- 1. Transparantie** | we onderschrijven dat de wet en de uitvoering van de wet duidelijk en begrijpelijk moet zijn voor iedereen die ermee te maken heeft.
- 2. Evenwicht** | er moeten, in de juiste balans, zeker twee belangen gediend worden bij de keuzes in de wet: het consumentenbelang en het belang van de marktpartijen die opereren in de uitvaartbranche.
- 3. Kennis en ervaring** | baseer de keuzes in de wet bij voorkeur op bewezen oplossingen die onafhankelijk onderzocht zijn. Hiervoor is

veel branche onderzoek beschikbaar die geraadpleegd kan worden. Wij zien dit als drie belangrijke voorwaarden om de wet aan te laten sluiten bij de huidige tijdsgeest en toekomstbestendigheid te kunnen waarborgen.

Extra aandacht

Monuta wil graag aandacht vragen voor een drietal thema's die zowel in de brief van de Minister als in de Initiatiefnota minder of geen aandacht hebben gekregen.

1. Kwaliteitsborging uitvaart

Uitvaartverzorging is geen beschermd beroep. Er zijn geen toetredingsdrempels om uitvaartverzorger te worden. Maar uitvaartverzoekers hebben een belangrijke en moeilijke taak om mensen bij te staan die net een dierbare hebben verloren. In een zeer emotionele periode laten nabestaanden een uitvaartverzorger heel dichtbij komen. In veel gevallen gaat dat ook om kwetsbare ouderen. De kwaliteitsborging van uitvaartverzorging is daarom van zeer groot belang. Het is belangrijk omdat nabestaanden er op moeten kunnen vertrouwen dat ze met een professionele uitvaartverzorger te maken hebben. Iemand die integer zijn of haar diensten levert, helder is over het proces, de kosten en de keuzes. Dit zouden nabestaanden eenvoudig moeten kunnen herkennen. Monuta pleit daarom voor één keurmerk voor uitvaartverzoekers.

Keurmerk

Monuta benadrukt dat het belangrijk is dat uitvaartverzorgers werken volgens objectieve normen, waarvan de naleving periodiek door een onafhankelijk instituut getoetst wordt, zoals bij de Stichting Keurmerk Uitvaartzorg (SKU). Transparantie is voor nabestaanden belangrijk, waarbij gedacht moet worden aan heldere afspraken rondom de uitvoering van de uitvaart, een transparante kostenbegroting en een zorgvuldige organisatie van de uitvaart. Helaas komt het voor dat nabestaanden een klacht hebben over een uitvaart. Wij vinden het van groot belang dat wanneer een klacht niet in onderling overleg kan worden opgelost deze aan een onafhankelijk klachteninstituut kan worden voorgelegd, zoals bij het Klachteninstituut Uitvaartwezen het geval is.

Tenslotte zijn wij van mening dat het noodzakelijk is dat uitvaartverzorgers pas na ontvangst van een onafhankelijk vakdiploma werkzaam kunnen zijn in de uitvaartbranche. Dit ter bescherming van de kwetsbare mensen in onze samenleving. Daarnaast zouden uitvaartverzorgers door middel van permanente educatie hun kennis en vaardigheden op peil moeten houden, zoals dit nu bij Stichting NaVU geregeld is.

2. Bescherming tegen besmetting

Het tweede thema waar we graag extra aandacht op willen vestigen is de bescherming van mensen werkzaam in uitvaartverzorging tegen (radioactieve) besmetting. Uit onderzoek is gebleken dat het gebruik van radionucliden, ook na overlijden gevolgen kan hebben voor mensen die werken met een overledene. De verwachting van de Nederlandse Vereniging van Nucleaire Geneeskunde (NVNG)¹ is dat het aantal behandelingen met nucleaire isotopen ter genezing van bijvoorbeeld kanker de komende jaren zal toenemen. In 2018 heeft een crematorium² zelfs drie maanden haar deuren moeten sluiten in verband met radioactieve besmetting. Daarnaast is het mogelijk dat overledenen uit het buitenland een besmettelijke ziekte hebben gehad en in Nederland worden begraven of gecremeerd. Beiden riskant voor de gezondheid van (uitvaart)verzorgers. Wij zijn dan ook van mening dat het noodzakelijk is dat artsen melden wanneer er sprake is van een overledene die behandeld is met radionucliden of tegen een besmettelijke ziekte. Wij pleiten voor een sluitend systeem, waarbij het artsen is toegestaan om de informatie over besmettelijke ziekten en het gebruik van radionucliden te delen.

3. Gemeentelijke grafkosten

Monuta brengt al sinds 2015 de grafkosten per gemeente in kaart. Tijdens dit onderzoek komen we telkens een aantal punten tegen die de transparantie over de kosten voor een graf nodeloos ingewikkeld maken. Allereerst heeft niet elke gemeente de grafkosten op hun website staan. Ten tweede is het afhankelijk per gemeente of onderhoudskosten, kosten voor het plaatsen van een grafmonument en administratiekosten onderdeel zijn van de kosten voor de grafrechten. Uniformiteit in grafkosten op gemeentelijk niveau zou de vergelijking tussen de verschillende begraafplaatsen een stuk overzichtelijker maken.

Knelpunten voorstellen Initiatiefnota

De meeste voorstellen in de Initiatiefnota onderschrijven wij. Met name die waardoor er meer keuzevrijheid ontstaat voor nabestaanden zodat dit bijdraagt aan de rouwverwerking en uiteindelijk leidt tot een afscheid met een goed gevoel. Wij zien ook enkele knelpunten:

- **As direct meenemen:** in de praktijk zien wij dat een bedenktijd goed kan zijn om te voorkomen dat nabestaanden overhaaste beslissingen nemen. Daarnaast onderstrepen wij dat de termijn crematoria in staat moet stellen om de crematie en asverwerking zorgvuldig uit te kunnen voeren. Een oplossing die uitkomst kan bieden, is om na te gaan wat een redelijke termijn is. Zodat deze termijn aansluit bij het rouwproces van nabestaanden om tot een weloverwogen beslissing te komen.
- **Meer keuze bij het verlengen van grafrechten:** wij zijn van mening dat het belangrijk is dat begraafplaatshouders bij de bepaling van de verlengingstermijn hun eigen afwegingen kunnen maken. De wet biedt nu al mogelijkheden om kortere verlengingstermijnen te hanteren. Aanpassing van deze wetsbepaling vinden wij dan ook niet noodzakelijk.
- **Toestaan om binnen 20 uur na overlijden te begraven of cremeren:** wij juichen de aanpassing toe, maar pleiten ervoor om de juiste randvoorwaarden te creëren (bijvoorbeeld gemeentelijke beschikbaarheid) waardoor dit ook in het weekend mogelijk is.

Reactie brief Minister Ollongren

In de brief van de Minister van 17 januari 2019 over de modernisering van de Wet op de lijkbezorging staan nog enkele punten die we

graag verwelkomen. Zo hebben we kennis genomen van de voorschriften ten aanzien van de identificatie van een overleden persoon. We ondersteunen dit punt maar vragen graag aandacht voor het voorkomen van nodeloze of disproportionele bureaucratie. Uiteindelijk is het in het belang van de nabestaanden dat de voorschriften ook in de praktijk werkbaar blijken.

Wij zien het door de minister aangekondigde gesprek over het toezicht in de branche en het wettelijk kader met genoegen tegemoet.

Tot slot zijn wij ervan overtuigd dat de behandeling van dit belangrijke onderwerp op een zorgvuldige manier plaatsvindt en hopen dat de wijzigingen op korte termijn tot stand zullen komen.

Quinten Fraai

CEO Monuta

Bronvermelding:

¹ <https://www.nvng.nl/nieuws/uitzending-eenvandaag-stralingsgevaar-bij-crematie-kankerpati%C3%ABnten-veroorzaakt-onrust>

² <https://nos.nl/artikel/2242439-crematorium-purmerend-dicht-om-radioactieve-as-van-kankerpatient.html>